

СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ХОРВАТІЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Федоряка В.В., здобувач вищої освіти
Гонга О.І., д-р екон. наук, проф.
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна

Аналізуючи теперішній економічний та суспільно-політичний стан нашої держави, спричинений всесвітньою пандемією та розв'язаною російським агресором війною, яка вже триває майже два роки, Україна все ще тримається та своїм прикладом доводить, наше суспільство здатне протистояти будь-чому. Але настане час коли, війна закінчиться і необхідно буде робити рішучі кроки для відновлення країни шляхом розробки стратегічного планування та суттєвих реформ на всіх рівнях. Власне, це стосується і туристичної галузі, яка зараз потерпає від рашистської навали і ледь тримається «на плаву». Тому, досліджуючи досвід інших європейських країн, які мали схожі проблеми та змогли їх, певним чином, подолати, Хорватія є гарним прикладом для даного дослідження.

Хорватія, країна, яка розташована на східному узбережжі Адріатичного моря, відома своєю розкішною природою, багатою історією та живописними узбережжями. Історія Хорватії пов'язана зі складною спадщиною колишньої Югославії та Балканських війн, які сформували її сучасну територіальну структуру. Ця країна стала важливим туристичним напрямком завдяки своєму культурному багатству, природним красотам та інфраструктурі для відпочинку. У порівнянні з Хорватією, Україна, що розташована в Східній Європі, також має свою унікальну спадщину, але стикається зі власним набором викликів та сучасних проблем, пов'язаних, зокрема з розвитком туристичної галузі. Тому, варто докладніше розглянути специфіку розвитку цих країн, зокрема у туристичному плані, а також дослідити можливість обміну досвідом для покращення їхніх туристичних галузей.

Відомо, що ще півстоліття тому в структурі зайнятості Хорватії переважало сільське господарство. Сьогодні країна має сучасну економіку, де 70% ВВП та зайнятості припадає на сферу послуг. І головну нішу в цьому секторі займає туризм [1]. Для ефективного функціонування та розвитку туризму в країні створено потужну систему органів управління, яка відповідає за стратегію і політику щодо розвитку туризму на національному рівні та регулює

туристичний бізнес, який розвивається значними темпами.

На сьогодні галузь туризму Хорватії – це майже три чверті всіх експортних доходів країни від послуг. Головна мета туристичної політики Хорватії – підвищення якості туристичних послуг та просування національного продукту на міжнародний туристичний ринок [1]. Цьому сприяє, дійсно раціональна організаційна структура управління туризмом, зокрема на регіональному та локальному рівнях, а також активна співпраця державних органів та громадських організацій. Звідси, Хорватія є дуже перспективною у плані розвитку туризму, адже її уряд робить ставку на сталий розвиток туризму і розуміє, що він можливий лише за умови планового підходу та координації діяльності всіх суб'єктів господарювання даної галузі економіки країни. Україна також має всі передумови для перетворення туризму в одну з найприбутковіших сфер національної економіки. Потрібна лише добре продумана туристична політика уряду, а тому варто вивчати можливість адаптації позитивного досвіду інших країн, зокрема Хорватії.

Варто також зазначити, що Хорватія протягом довгого часу займається вдалим капіталовкладенням, вмiючи досконало ставити пріоритети та направляти як державні, так і місцеві кошти та інвестиції у різні сфери економіки, це стосується туристичної сфери [2]. Так як, основними джерелами фінансування туризму в Хорватії є державний бюджет та кошти від приватних та державних компаній. Важливо згадати, що Хорватія після Балканських війн активно використовувала інвестиції для відновлення та розвитку туристичної інфраструктури, що досить помітно, подорожуючи країною. Тому, у даному випадку Україні варто дослідити даний досвід пошуку та залучення інвестицій для вдосконалення готелів, транспорту та інших туристичних послуг, підвищення їх якості і забезпечення комфорту для відвідувачів.

Хорватія також приділяє велику увагу збереженню природної та культурної спадщини, і це відображається у численних програмах, заходах та ініціативах. У Хорватії було створено численні національні парки, такі як Плитвицькі озера, Крка, та природні резервати, які забезпечують охорону природи та біорізноманіття. Хорватія, як прибережна країна, активно дбає про охорону свого морського середовища та коралових рифів [3]. Було введено зони морських заповідників та обмеження риболовлі для збереження морської біорізноманіття. Країна також дбає про розвиток сталого туризму, включаючи обмеження будівництва на узбережжі та впровадження екологічних стандартів для готелів та інших туристичних підприємств. Це сприяє збереженню природи та культурного навколишнього

середовища [3]. Важливим чинником збереження та охорони навколишньої природи є активна співпраця держави з міжнародними організаціями, такими як ЮНЕСКО, для збереження своєї спадщини та спільних зусиль у цьому напрямку.

Як підсумок, варто відзначити, що співпраця між Україною та Хорватією в сфері туризму може призвести до ряду корисних економічних та дипломатичних зрушень для обох країн:

1. Обмін досвідом: Обидві країни можуть навчитися від одна одної, спостерігаючи, як кожна з них вирішує свої унікальні завдання і виклики в галузі туризму. Хорватія має досвід в розвитку культурного туризму та використанні історичної спадщини, тоді як Україна може поділитися своїм досвідом у розвитку екологічного туризму та відновленні післякризової інфраструктури.

2. Спільні туристичні проекти: Об'єднані зусилля можуть призвести до розробки спільних туристичних проєктів, які привернуть більше уваги та інвестицій. Такі проєкти можуть включати культурний обмін, спільний маркетинг та об'єднані туристичні маршрути.

3. Покращення взаєморозуміння та дипломатичних відносин: Спільні туристичні проєкти та ініціативи можуть сприяти покращенню взаєморозуміння між Україною та Хорватією. Це може допомогти зміцнити дипломатичні та культурні зв'язки між країнами.

4. Збільшення туристичного потоку: Спільна реклама та маркетингові кампанії можуть призвести до збільшення туристичного потоку в обидві країни. Це створить нові робочі місця та сприятиме економічному зростанню.

5. Спільна збереження природного середовища: Україна та Хорватія можуть обмінюватися досвідом у збереженні природних резерватів та біорізноманіття. Це допоможе обох країнам зберегти свою природну спадщину та створити сприятливі умови для екологічного туризму.

Таким чином, співпраця між Україною та Хорватією в галузі туризму може призвести до взаємної користі і сприяти розвитку обох країн, сприяючи туризму як ключовому сектору економіки та покращенню міжнародних відносин.

Список використаних джерел

1. Державна політика розвитку туризму: зарубіжний досвід. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2019/4/11.pdf> (дата звернення: 26.10.2023).

2. Управління регіональним розвитком туризму Хорватії [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:

https://tourlib.net/statti_ukr/matvienko3.htm (дата звернення: 26.10.2023).

3. Досвід Хорватії у питаннях охорони довкілля корисний для реформ в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/novyny/dosvid-horvatiyi-u-pytannyah-ohorony-dovkilliya-korysnyy-dlya-reform-v-ukrayini-ostap-semerak> (дата звернення: 26.10.2023).

БАЛЬНЕОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ ТЯЧІВСЬКОГО РАЙОНУ

Ханас У.Я., канд. філос. наук, доц.
Наський А.Л., здобувач вищої освіти
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна

Тячівський район, один із шести районів Закарпатської області, що отримав у 2020 році нові територіальні межі відповідно до Постанови Верховної ради України. Багата поліетнічна культура, адже в районі компактно проживають румуни, угорці та представники ще 25 національностей, відображена в традиціях, звичаях та етнічній кухні, дерев'яні церкви, зокрема забудови XV–XVIII ст., археологічні пам'ятки, музеї, природо-заповідні території, гірський рельєф, сприятливий клімат, печери та інші природні ресурси в сукупності з розвинутою інфраструктурою є сприятливими для розвитку туризму й рекреації [1].

Серед туристично-рекреаційних ресурсів вагоме значення мають бальнеологічні ресурси. На території району є геотермальні та 28 джерел мінеральної води [2, с. 158–167], різної за вмістом мікроелементів та ступенем мінералізації. У високогірній частині Тячівщини, це насамперед Мала Уголька, Велика Уголька, Тарасівка, Усть-Чорна, Руська Мокра переважають джерела, що містять метали, а ось високий вміст фтору в мінеральних водах Добрянського, Новоселиці та Солотвина [2, 3]. Проте лікувальні властивості води та економічна доцільність використання більшості джерел є маловивченими. Здебільшого мінеральна вода в Тячівському районі має локальне рекреаційне значення, оскільки використовується місцевими жителями як питна з метою оздоровлення, або ж у гастрономії для приготування солінь, до прикладу міцно розсолена хлоридно-натрієва вода (156,4 г/л [2, с. 163]) у с. Новоселиця. Хоча високий вміст мікроелементів і діапазон мінералізації, а також сприятливі природно-кліматичні умови є привабливим потенціалом